

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА
ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНФЛІКТОЛОГІЯ»

Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**
Галузь знань: **05 Соціальні та поведінкові науки**
Спеціальність: **053 «Психологія»**
Освітня програма: **«Психологія»**
Статус навчальної дисципліни: **вибіркова**
Мова навчання **українська**

Дніпро – 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

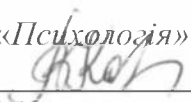
Навчально-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Протокол від 31.08.2023 №12

СХВАЛЕНО

Вченою радою навчально-
наукового інституту/факультету
Протокол від 29.08.2023 №1

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Психологія»

(підпис)

Корнієнко В.В.

(ім'я та прізвище)

Розглянуто на засіданні кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового
інституту права та інноваційної освіти
Протокол від 28.08.2023 № 1

Конфліктологія // Робоча програма навчальної дисципліни. – Дніпро :
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2023. – 15 с.

РОЗРОБНИК:

Корнієнко В.В., д. психол. н., доцент кафедри психології та педагогіки

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Професор кафедри психології, ВПНЗ Дніпропетровського гуманітарного університету, доктор психологічних наук, Самойлов О.С.
2. Професор кафедри загальної та соціальної психології ДНУ імені Олеся Гончара, доктор психологічних наук, професор Батраченко І.Г.

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни

Навчальний рік	Дата засідання кафедри, протокол – розробника РПНД	Зміст змін	Підпис завідувача
20 /20			
20 /20			
20 /20			
20 /20			
20 /20			

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ЄКТС	4
Загальна кількість годин:	120 год
Рік підготовки:	2
Семестр:	3
Лекції	6 год
Семінарські	2 год
Практичні	2 год
Самостійна та індивідуальна робота	110 год
Підсумковий семестровий контроль:	Залік

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни:

навчальна – формування у студентів системи знань, яка складає теоретичну основу для розуміння проблематики психології управління конфліктами; освоєння студентами системи знань про предмет, функції, завдання психології управління конфліктами; формування у студентів цілісного уявлення про соціально-психологічні проблеми розуміння, попередження та розв'язання управлінських та міжособистісних конфліктів, міжособистісне спілкування, особливостей функціонування механізмів конфлікту в різних сферах діяльності.

розвиваюча – розвиток мислення та різних його видів; розвиток навчальних умінь і регуляції своєї життєдіяльності, розвиток творчого потенціалу майбутніх психологів; розвиток комунікативних навичок студентів в процесі навчальної та професійної діяльності; розвиток мотивації до навчання та до майбутньої професійної діяльності; формування прагнення до саморозвитку;

виховна – виховання національної гідності і патріотизму, поваги до особистості; формування духовної основи і мудрості життя; виховання громадських якостей, вимогливості до себе й відповідальності; формування психологічної культури студентів; посилення моральних засад встановлення міжособистісних взаємин, формування позитивної «Я – концепції» студента.

Завдання:

- формування у студентів цілісного уявлення про особливості регулювання та керування конфліктом, внутрішньогрупових і міжгрупових відносинах;
- розвиток навчальних умінь і регуляції своєї життєдіяльності,
- розвиток творчого потенціалу майбутніх психологів;
- розвиток комунікативних навичок студентів в процесі навчальної та професійної діяльності;
- посилення моральних засад встановлення міжособистісних взаємин;
- розвиток мотивації до навчання та до майбутньої професійної діяльності;
- формування прагнення до саморозвитку;
- виховання національної гідності і патріотизму, громадських якостей, вимогливості до себе й відповідальності;
- виховання поваги до особистості;
- формування психологічної культури майбутнього фахівця-психолога.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких компетентностей:

1. Знань:

1) на понятійному рівні:

- психіка;
- особистість;
- взаємодія;
- конфлікт;
- соціально-психологічна реальність;
- соціально-психологічні явища;
- соціальні відносини;
- професійне спілкування;
- управління конфліктом;
- комунікативна компетентність;
- попередження та врегулювання конфліктів.

2) на фундаментальному рівні:

- предмет психології управління конфліктами;
- методи психології управління конфліктами;
- сфера міжособистісного конфлікту;
- теорії врегулювання конфліктів в психології;
- сфера спілкування;
- сфера групових процесів;
- управління конфліктом.

3) на практично-творчому рівні:

- психологічні передумови особистісного зростання і професійного самовизначення;
- емоційно-вольову регуляцію та саморегуляцію особистості;
- психологічні особливості спілкування;
- основні напрямки реалізації виховних функцій психолога;
- роль самовиховання в професійному зростанні психолога;
- шляхи запобігання та вирішення конфліктів.

2. Вміння та навички:

1) на репродуктивному рівні:

- аналізувати професійну діяльність з точки зору психологічної науки;
- використовувати психологічні знання про особистість в професійній діяльності;
- організувати на науковій психологічній основі спілкування в колективі, врегульовувати конфлікти в колективі, налагоджувати відносини з підлеглими, керівниками, громадянами;
- організувати на наукових засадах процеси виховання співробітників та підлеглих, а також самовиховання і самоосвіти;

2) на алгоритмічному рівні: .

- застосовувати методи отримання психологічних знань;

- враховувати професійно важливі якості, необхідні для ефективної професійної діяльності та попереджати виникнення конфліктів.

3) на евристичному рівні:

- здійснювати профілактику конфліктної, асоціальної, девіантної та делінквентної поведінки.

4) на творчому рівні:

- застосовувати психологічні знання в процесі вирішення професійних завдань;

- надавати психологічну оцінку мотивам, діям, засобам та наслідкам дій людини.

3. Способів мислення: визначати правильність або хибність логічних побудов даної наукової галузі, кваліфікувати логічні помилки.

4. Професійних якостей: застосовувати набуті з дисципліни знання у професійній діяльності.

5. Світоглядних і громадянських якостей: обґрунтовувати та відстоювати власні думки.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. ІСТОРИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ

Історія становлення дисципліни «Психологія управління конфліктами». Передумови конфліктологічних ідей. Сучасні теорії конфлікту. Становлення психології управління конфліктами як науки та її розвиток на сучасному етапі. Об'єкт і предмет психології управління конфліктами. Методологічні принципи психології управління конфліктами. Її місце в системі наук. Методи вивчення конфліктів. Основні етапи наукового аналізу конфліктів.

Роль і значення теми для професійної діяльності психологів

Тема що вивчається має таку роль і значення для діяльності психологів:

- створює цілісне уявлення про психологію управління конфліктами як науку;
- розкриває взаємозв'язок дисципліни з іншими психологічними науками;
- сприяє усвідомленню значення психологічних знань в професійної діяльності психолога;
- розкриває зв'язок психології іншими галузями наукових знань;
- сприяє розумінню ролі та місця психології управління конфліктами у системі навчальних дисциплін, що вивчаються майбутніми психологами;
- актуалізує пізнавальні і професійні мотиви;
- формує психологічну культуру психолога-професіонала.

Ключові слова: психологія управління конфліктами, методологія, предмет психології управління конфліктами, завдання, методи вивчення конфліктів.

Обсяг знань, вмінь студента після вивчення теми.

Знати:

- етапи становлення предмета психології управління конфліктами;
- предмет психології управління конфліктами;
- функції психології управління конфліктами;
- завдання психології управління конфліктами;
- методи психології управління конфліктами;
- основні поняття, що є семантичною основою для вивчення наступних тем.

Вміти:

- показати можливості застосування здобутків психології управління конфліктами для підвищення ефективності навчання та майбутньої професійної діяльності.

ТЕМА 2. ХАРАКТЕРИСТИКА КОНФЛІКТУ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ФЕНОМЕНУ

Поняття про конфлікт. Причини та функції конфлікту. Структурні елементи конфлікту. Динаміка конфлікту. Класифікація конфліктів.

Роль і значення теми для діяльності психологів

Тема що вивчається має таку роль і значення для діяльності психологів:

- створює цілісне уявлення про особливості конфліктів;
- сприяє забезпеченню якості підготовки психологів з позиції розвитку особистості, її ціннісно-мотиваційної сфери;
- формує здатність до активного застосовування знань про природу конфліктів при розв'язанні професійних завдань та в процесі самовиховання;

Ключові слова: причини конфлікту, функції конфліктів, складові конфлікту, динаміка конфлікту, види конфліктів.

Обсяг знань, вмінь студента після вивчення теми

Знати:

- психологічні ознаки конфліктів;
- психологічну структуру конфліктів;
- взаємозв'язок причин та наслідків конфліктів;
- різновиди конфліктів.

Вміти:

- найповніше використовувати соціально-психологічний підхід до розуміння конфліктів, їх видів, причин та наслідків;
- здійснювати контроль над власною соціальною поведінкою.

ТЕМА 3. ТЕОРІЇ ВИНИКНЕННЯ КОНФЛІКТІВ В ПСИХОЛОГІЇ ТА КОНФЛІКТОЛОГІЇ

Механізми виникнення та засоби розв'язання конфліктів. Психологічні особливості людини, які впливають на виникнення конфліктів. Конфлікти та транзактний аналіз. Застосування теорії “соціальних ролей” для визначення причин виникнення конфліктів.

Роль і значення теми для діяльності психологів

Тема що вивчається має таку роль і значення для діяльності психологів:

- розкриває основні механізми виникнення та способи розв'язання конфліктів;
- надає можливість здобувачам вищої освіти більш ефективно розвивати професійну компетентність, найповніше використовувати свої потенційні можливості для подолання конфліктів.

Ключові слова: індивідуально-психологічні особливості людини, темперамент, характер, конфліктна поведінка, соціальні ролі, причини конфліктів.

Обсяг знань, вмінь студента після вивчення теми

Знати

- особливості взаємозв'язку поведінки та психологічних особливостей людини з конфліктною поведінкою;
- основні ідеї та проблематику класичних соціальних теорій, базові положення психологічного осмислення інституційної проблематики та системного аналізу соціальної реальності, як глибинних передумов до зародження конфлікту.

Вміти

- визначати доцільність застосування теорії соціальних ролей до аналізу конкретних конфліктних ситуацій,
- сформулювати основні наукові проблеми в контексті дослідження причин конфлікту та обґрунтувати шляхи їх можливого вирішення.

ТЕМА 4. ТЕОРІЇ ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ В КОНФЛІКТІ

Моделі поведінки особистості в конфлікті та їх характеристика. Стилі конфліктної поведінки особистості в конфлікті. Типи конфліктних особистостей.

Роль і значення теми для діяльності психологів

Тема що вивчається має таку роль і значення для діяльності психологів:

- створює цілісне уявлення про основні соціально-психологічні моделі поведінки особистості в конфлікті;
- забезпечує розуміння сутності сучасних підходів щодо вивчення стилю конфліктної поведінки в кожній окремій ситуації;
- сприяє усвідомленню значення психологічних знань для професійної діяльності психологів при аналізі конкретних типів конфліктних особистостей;
- формує психологічну культуру психолога;
- актуалізує пізнавальні і професійні мотиви.

Ключові слова: моделі конфліктної поведінки, мотивація людини, стилі конфліктної поведінки, типи конфліктної особистості.

Обсяг знань, умінь студента після вивчення теми

Знати:

- якими бувають моделі конфліктної поведінки;
- особливості взаємозв'язку мотивації людини з конфліктною поведінкою;
- стилі конфліктної поведінки та типи конфліктних особистостей.

Вміти:

- давати психологічну оцінку мотивам, діям, засобам та наслідкам дій людини з метою своєчасного розпізнавання конфліктної особистості в колективі.

ТЕМА 5. ПСИХОЛОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ

Сутність та особливості управління конфліктами. Методи управління конфліктами. Розв'язання конфліктів.

Роль і значення теми для діяльності психологів

Тема що вивчається має таку роль і значення для діяльності психологів:

- сприяє засвоєнню здобувачами вищої освіти основних моментів для керування конфліктом;
- формує систему знань про прийоми, методи та технології управління конфліктами;
- сприяє розвитку організаційно-комунікативні якостей, підвищенню рівня комунікативної культури та застосування цих знань для керування конфліктами з метою їх розв'язання.

Ключові слова: управління конфліктом, методи та технології, прийоми спілкування, комунікативна компетентність, техніки подолання конфліктів.

Обсяг знань, умінь студента після вивчення теми

Знати:

- правила та особливості управління конфліктами;
- види та прийоми контр-спілкування в конфліктних ситуаціях;
- способи та техніки вирішення конфліктів;
- вербальні та невербальні засоби спілкування в конфлікті.

Вміти:

- застосовувати в процесі управління конфліктом способи розуміння іншої людини;
- реалізовувати знання основних технік подолання конфліктів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	З а л і к	Екзамен/ диференційовани й залік	О ц і н к а	Пояснення
90-100	з а	Відмінно	A	<i>«Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички</i>

	р а х о в а н о			<i>роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.</i>
83-89		Добре	В	<i>«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний в повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близько до максимальної.</i>
75-82			С	<i>«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.</i>
68-74		Задовільно	Д	<i>«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю; але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених РПНД навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.</i>
60-67			Е	<i>«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовано деякі практичні навички роботи; частина передбачених РПНД навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.</i>
35-59	н е з а р а х о в а н о	Не задовільно	FX	<i>«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близько до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).</i>
1-34			F	<i>«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.</i>

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

- навчальна аудиторія;
- ноутбук з відеокамерою;
- програмне забезпечення для доступу до мережі Інтернет;
- платформа «MOODL»;
- програмне забезпечення MicrosoftPowerPoint;
- дошка;
- крейда.

**Інформаційне та методичне забезпечення навчальної дисципліни
(рекомендовані джерела інформації)**

Додаток 1.3. (оновлюється щорічно та/або в разі необхідності).

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНФЛІКТОЛОГІЯ»
Освітній ступінь **Магістр**

Спеціальність **053 «Психологія»**
на 2023/2024 навчальний рік

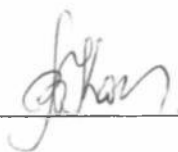
Форма навчання **Заочна** Обсяг 4 кредитів СКТС (120 годин).

Курс 1 Група МЗ-ПС-321

№	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Л/з	С/з	П/з	
1	2	3	4	5	6	7	8
2 семестр							
1	Історико-методологічні основи психології управління конфліктами	24	2	2			22
2	Характеристика конфлікту як соціально-психологічного феномену	24	2		2		22
3	Теорії виникнення конфліктів в психології та конфліктології	24	2			2	22
4	Теорії поведінки особистості в конфлікті	24	2	2			22
5	Психологічні технології управління конфліктами	24	2	2			22
	Разом за навчальний рік	120	10	6	2	2	110
	Форма підсумкового контролю		Залік				

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки,
протокол від 28.08.2023 № 1

Завідувач кафедри
психології та педагогіки

Вікторія КОРНІЄНКО

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОНФЛІКТОЛОГІЯ

Освітній ступінь **Магістр**

Спеціальність **053 «Психологія»**

на 2023/2024 навчальний рік

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Брич В. Я. Психологія управління [Текст] : навчальний посібник / В. Я. Брич, М. М. Корман. К. : Кондор-Видавництво, 2018. – 384 с.
2. Ващенко І. В. Конфліктологія та теорія переговорів : навч. посіб. / І. В. Ващенко, М. І. Кляп. К. : Знання, 2018. – 408 с. – (Вища освіта ХХІ століття)
3. Карамушка Л.М. Психологія освітнього менеджменту: навч. Посібник / Л.М. Карамушка– К.: Либідь, 2014. – 424с.
4. Конфліктологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів юридичних спеціальностей / За ред. Л. М. Герасіної, М. І. Панова. – Харків: Право, 2016. – 256 с.
5. Тихомирова Є. Б. Конфліктологія та теорія переговорів : підручник / Є. Б. Тихомирова, С.Р. Постоловський. – Рівне : Перспектива, 2017. – 240 с.
6. Ходаківський Є. І. Психологія управління. 5-те вид. перероб. та доп. Х-69 [текст] Підручник. / Є. І. Ходаківський, Ю. В. Богоявленська, Т. П. Грабар. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 492 с.
7. Яхно Т. П. Конфліктологія та теорія переговорів [Текст] : навч. посіб. / Т. П. Яхно, І. О. Куревіна ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Львів. комерц. акад. - К. : Центр уч. л-ри, 2012. – 175 с.

Допоміжна:

1. Войнович М.В. Карамушка Л.М. Психологічні основи розв'язання управлінських конфліктів в освітніх закладах / М.В Войнович, Л. М. Карамушка

- // Управління закладами середньої освіти: психологічні аспекти. – К. Ін-т психології АПН України, 2011. – С.129-149
2. Дейл Карнегі Як завойовувати друзів та впливати на людей. – Харків: Промінь, 2011. – 560 с.
  3. Етика ділового спілкування [Текст] : навч.посібник / В. Г. Воронкова, А. Г. Беліченко, В.В. Мельник. — Львів : Магнолія 2006, 2009. – 312 с
  4. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Посібник / Л.Е. Орбан-Лембрик – Київ: Академвидав., 2003. – 320 с.
  5. Русинка І. Конфліктологія. Психологія запобігання і управління конфліктами: Навчальний посібник / Іван Русинка.; Мін-во освіти і науки України. - К.: Професіонал, 2007. – 334 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.crnhq.org>.
2. <http://chitalka.info/psy.html>
3. <http://www.igidravlika.com>
4. <http://socion.club.org.ua/>
5. <http://psy.ft.inc.ru/index.shtml>
6. <http://tests.perchik.ru/>
7. http://polbu.ru/moreno_sociometry

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки,
протокол від 28.08.2023 № 1

**Завідувач кафедри
психології та педагогіки**

Вікторія КОРНІШЕНКО